

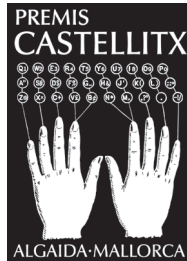
Francisca Crespí López

L'adéu

*Accèssit de Narració Curta
Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2003

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC2003-N-A-0185-0154

© del text: Francisca Crespí López

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2019

Publicat per primera vegada a *Premis Castellitx 2003. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*. Algaida: Ajuntament d'Algaida, 2004. (Plaguets d'Història i Cultura; 17)

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró

Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79

ajuntament@ajalgaida.net

premicastellitx@ajalgaida.net

biblioteca@ajalgaida.net

www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Francisca Crespí López

L'adéu

*Accésit de Narració Curta
Premis Castellitx*

ALGAIDA, 2003

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Col·lecció Binària · Premis Castellitx

PC2003-N-A-0185-0154

La narració *L'adén*, de Francisca Crespí López, fou guardonada amb un Accèssit al XXVII Concurs de Narració Curta del Certamen Literari de Castellitx 2003. En foren jurats, Llorenç Antich Trobat, Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà.

L'adéu

ESCOLTA, MARTÍ. SUPOSO QUE ET deus estar demanant on som. Doncs bé, et recomanaria que, per una vegada, fessis cas del que et dic, i llegissin aquest escrit que et dirà el perquè i quina ha estat la meva decisió. M'agradaria pensar que les paraules que et dedico aquí t'han arribat i no s'han quedat en el buit, encara que possiblement quan has vist aquests papers has pensat que devia ser «alguna de les ximpleries de la meuca de la meva dona» i han anat a parar al fons de la paperera.

Primer de tot, vull que sàpigues que t'he estimat molt. Mai podré oblidar aquell dia en que la Sílvia em va presentar aquell xicot que era camarada del seu germà. Anaves vestit amb l'uniforme de xofer d'autocar, amb els pantalons blaus, la camisa blanca i la corbata, d'un color blau obscur, ben arrapada al coll. Alt, ben plantat, de mirada profunda i amb un somriure maliciós que m'atreien i et feien, als meus ulls, l'home més meravellós que havia vist mai.

Al cap de poc ja vam començar a festejar. Recordes? Per aquell temps tot era joia i alegria. Ens veiem entre setmana per menjar un entrepà de pernil dolç en aquella cafeteria de devora la Rambla, perfumada per l'aroma de les flors que adornaven la plaça. Contínuament em telefonaves per dir-me paraules boniques que em feien sentir enamorada, vaguejar pels brillants estels que cobrien el cel ennegrit. Ballava indefensa per aquells fornits braços que em premien contra el teu pit, em taral·lejaves la nostra cançó «...t'estimo vida meva, t'estimo nit i dia, no he estimat

mai així...» a cau d'orella. Entrat l'estiu, agafàvem el cotxe i empeníem l'aventura; recorriem poble per poble, exploràvem els racons més bells, ens ajèiem a sobre de l'herba, el verd ens envoltava, les fulles que havien caigut dels arbres dansaven per nosaltres al compàs del vent, el desig ens consumia, em rendia als petons que m'ofrenaves apassionat, sentia el tacte de les teves mans seques com acariciaven el meu cos nu, rínxols de negra carbó que em feien pessigolles així com anaven caient per la meva esquena, sucumbia davant el plaer. «Marina —em deies—, jo vaig néixer per estar al teu costat».

Sempre que conversàvem evitaves anomenar els teus parents, restant-li importància o remetent-me a temes diversos. Havies forjat un mur que ens separava, que s'engrossia pel ressentiment que et corrompia la consciència, que no em donava cabuda per penetrar en el seu interior. Tanmateix, quan el teu company et va preguntar per la salut de ta mare vas haver de confessar-me que ella havia quedat vídua quan ton pare va sofrir un atac cardíac el mateix dia del teu onzè aniversari. Sospitava que no t'havies sincerat íntegrament. Sobraven vestigis que no encaixaven i m'intrigava descobrir quin era el misteri que et reservaves amb tant de zel. Trafeguejava centenars d'opcions per concloure al mateix redol d'idees que em balbejaven per la ment, segura de que t'averkonyies i renegaves de mi perquè t'era inferior.

Després d'insistir-te en repetides ocasions, el divendres a vespre vam quedar per sopar amb la teva mare. Fins aquell dia encara no m'havies convidat a ca teva mai, estava una mica neguitosa i angoixada perquè volia causar una bona impressió i no sabia en que em trobaria. Era una casa que ja devia tenir molts d'anys, feta de pedra seca, amb la fusta de les finestres i la porta ben corcada i un portal molt ample i alt. Vam entrar amb la teva clau i em vas acompanyar fins a la cuina. Em va atordir l'olor de resclosit que estava comprès en aquella habitació espaiosa amb el terra pavimentat on s'hi veien, si fa no fa, mal comptats, quatre mobles. A l'esquerra, a cada cantó de paret un balanci de fusta i enmig un bufet amb cinc calaixos que a sobre portava un mocador blanc fet de ganxet, un quinqué apagat i dues fotografies, una de dos nuvis i l'altre d'un nen d'uns nou anys vestit de mariner amb una creu penjada pel coll, tot cobert per la pols que no deixava veure clarament els colors de les imat-

ges. Era una casa molt fosca i freda, i ni tan sols et vas molestar per obrir qualque llum o mostrar-me amb tota confiança qui eren els personatges de les fotografies, ben al contrari, a corre-cuita em vas fer passar cap a la porta que s'obria a la dreta, com si tinguessis por, no sé de què, o entréssim d'amagatotis, i això va fer que encara em sentís més externa d'aquella casa.

Quan, a la fi, vaig conèixer la teva mare ho vaig comprendre tot. Era una dona d'uns 50 anys, però que em va fer la impressió que n'aparentava més dels que tenia, anava amb un vestit color roig força esquinçat de tan que l'havia dut en el que semblava que hi anés cosida, portava les mitges de color beige que no li cobrien tota la cama i unes espadenyes velles desgastades en la seva punta. Duia els cabells curts i mal pentinats cap enrera i tenia els ulls enfonsats i el teu mateix somriure. No va parlar gaire, només per excusar-se de com tenia la casa perquè no havia pogut endreçar-la i per contestar-me que havia caigut per l'escala quan jo li vaig demanar perquè coixejava. El miratge d'aquella dona asseguda a cap de taula, amb el cap acotat, que en prou penes obria la boca més que per fer algunes afirmacions, omplint-se el got de ginebra una i una altra vegada, no se m'ha pogut treure del cap. Tal volta si hagués estat més atenta, si m'hagués preguntat pel perquè del que li havia passat tot hauria estat diferent, però aleshores jo estava massa capficada amb tu i em feies creure el que volies. Havia d'haver sabut que una relació que comença en mentides mai pot acabar bé.

Quan vaig adonar-me'n del gran poder que tenies sobre mi, de com em feies sentir culpable per un comentari afalagador de qualque altre noi, de com m'empaitaves per sabre amb qui estava i que feia, de com em contraïa davant les teves rèpliques, de com em bellugava guiada pels teus anhels, tal com el putxinel·li, una nina de roba sense pensaments propis, que és manejat pel seu titellaire, ja va ser massa tard. Ja em tenies fermada, estava embarassada. Després d'enraonar llarga estona amb els meus pares, que se'n van desentendre, dient-me que si no volia que em traguessin defora no havia d'haver-me quedat prenyada i preocupant-se únicament de les xafarderes del poble que escamparien la notícia per tot arreu i ens posarien negres per haver encomanat fora de temporada, va quedar clar que l'única sortida que tenia era deixar-ho tot i casar-me amb tu.

Vaig deixar la meva feina de rentaplats a mitja jornada en aquell restaurant que estava a dues passes del moll, que m'agradava tant perquè de camí cap allà podia voltar per la platja, llevar-me les xanquetes, sentir com els peus s'endinsaven en la sorra tova, veure com la sabonera de la mar banyava la costa i respirar la brisa de la mar, com airejava els meus cabells, però que a tu no t'agradava gens perquè preferies no veure'm treballar en aquelles condicions i que em fes càrrec de les tasques domèstiques i de la cura dels nens quan fossin nats. Vaig distanciar-me dels amics; na Pura, que adesiara acudia a mi feta un nyap a contar-me les seves desventures amb els xicots, en «Miola», tot ell era un acudit, un bromista de primera, era capaç de treure's del barret un conill, de fer jocs malabars o, fins i tot, de despullar-se al ritme de la música només per gaudir de les rialles de la persona que tenia al davant, i en «Tastalletes», que li deien perquè era un conquistador que no estava més de dues setmanes amb la mateixa al·lota. Vaig allunyar-me de la família; dels meus pares, que per callar la boca dels veïns van venir a la boda i ens van ajudar a pagar bona part de les despeses, el meu germà Manel, que era el meu millor confident fins que feia alguns anys havia embarcat cap el Perú per fer de missioner, i la meva germana Irene, que em demanava que fes de cangur de la meva cosina quan ella estava molt atabalada organitzant sopars o anant de compres.

Tot perquè, després de les noces, que vam celebrar en la capella de Cura amb el vestit de núvia que m'havia deixat la meva germana i el ram fet de roses blanques i vermelles que havíem collit del corral, ens traslladéssim a viure a la nostra llar, a una casa de lloguer a les afores de ciutat. No em feia molta il·lusió haver d'habitar aquella zona, tan apropada a la carretera principal, als cotxes, al fum de les fàbriques que ennuvolava de gris els nostres somnis, tan diferent a l'aire límpid i a la serenitat a la que estava acostumada.

La convivència va dificultar més la nostra relació. Tu marxaves a les set del matí per fer viatges d'un costat a l'altre amb l'autocar i no tornaves fins les set del vespre tan cansat que només tenies ganes de menjar i dormir, en prou feines sí parlàvem, només discutíem. Jo m'avorria sola tot el dia en aquella casa que em venia grossa. Quan tu te n'anaves ja em despertaves perquè et preparés el dinar i tingués temps d'estirar els llen-

çols, de fregar l'aigua que deixaves pel terra quan et banyaves, de posar la rentadora, d'endreçar la roba, d'anar a comprar, de preparar el sopar i d'atendre els teus reclams. Jo comprenia que no et feies ganes sortir i que vinguessis de mal humor, tantes hores en el volant, però tu em deies que necessitàvem els diners i quan et proposava de treballar per aportar un sou més em responies, fet una fera, que n'hi parlar-ne.

El tercer cap de setmana que feia que vivíem plegats va ser el darrer que vam sortir. Fou per anar a la revetlla de Sant Antoni, jo estava contenta i per fer més patxoca em vaig posar una falda negra que m'havia comprat per les rebaixes a molt bon preu que m'arribava fins per damunt dels genolls, unes calces obscures, una brusa lila amb una bocamàniga estreta, un abric i unes sabates amb taco d'agulla negres. Em pensava que ens ho havíem passat d'allò més bé, menjant botifarra i sobrassada al costat de les fogueres i escoltant la música de l'orquestra però quan vam arribar a casa tu em vas donar a entendre tot el contrari. Estaves molt hostil, em vas dir que anava ridícula amb aquella vestimenta, que ho havia fet per cridar l'atenció dels altres homes i ho havia aconseguit, «Oh! hi tant que ho has aconseguit, totes les mirades es giraven cap a tu per veure't les cuixes». Les teves mans estrenyien amb força els meus braços, em vas tirar una empenta, vaig relliscar i, al final, tot va acabar a Son Dureta i amb onze punts al front, de poc que avorto.

Vaig haver de quedar ingressada en observació durant vint-i-quatre hores. En aquella habitació blanca, en el llit de devora la finestra i amb tu assegut a la cadira del costat que no et separares de mi ni un instant, temia que no poguessis llegir els meus pensaments, sentir el batec galopant del meu cor o la tremolor de les cames. Encara ara em dura l'ensurt. A l'endemà et vas presentar amb un ram de roses vermelles suplicant-me que et perdonés, que no tornaria a succeir, que primer et tallaries les mans abans de tornar-me a fer mal i jo, tan ingènua, et vaig creure. Pensava que possiblement jo en tenia la culpa, que t'havia provocat, que tot havia estat un accident, que un error el té qualsevol i que tothom mereix el perdó.

Prompte, em vas convèncer de que em seria beneficiós que envers d'anar jo cada dia a comprar hi anéssim els dos junts un pic per setmana perquè tindria més temps lliure per descansar. Els set mesos que vaig

estar en estat em van semblar eterns, no podia alçar molt el cap perquè a la mínima em marejava, vomitava cada dos per tres, no tenia ningú amb qui parlar, excepte tu, és clar, i la malenconia no va tardar en aparèixer. L'únic que em distreia i que em donava forces per continuar era la idea de poder convertir aquell tros de terra mal garbellada amb un jardí, el nostre paradís. Vaig arrabassar les mates i totes les herbes espigades que hi havia, vaig sembrar-hi rosers vermells i d'altres de blancs i de grocs que en la part superior dels pètals havien de tenir un color rosat i dos arbres; un codonyer, perquè m'havies comentat que la confitura de codony era el teu deliri, i un taronger que el meu germà Manel em va regalar abans de marxar de viatge i que vam transportar fins allà un dissabte horabaixa calorós. Per molt que regava les plantes no creixien gaire. Quan sentia l'espurna de l'enyorança, una fiblada al pit, com rajava el verí, cercava el resguard en aquell taronger que m'engolia en els records d'infantesa i de joventut; quan anàvem a jugar al parc en Manel, la Sílvia i jo, quan botàvem la paret del solar de la tia Júlia per agafar-li un parell de figues, quan ens enfilàvem als troncs dels arbres per veure els ocells, quan, amb na Pura, desbaratàvem el cofre antic de la mare per emprovar-nos les seves vestidures i disfressar-nos d'adultes, quan ens reuníem els dissabtes amb els companys de classe i les noies xiuxiuejaven quin era aquell al·lot tan bufó que ens havia robat el cor... i tants i tants records i tantes i tantes llàgrimes. Però aquell arbre que abans desprenia el perfum a taronja que feien els seus fruits i a herba bona que feien les seves fulles va anar envellint en plena joventut, les fulles es van assecar i lentament anaven caient, permetien veure tres branques escarransides que en prou penes sí s'aguantaven.

Quina sorpresa més grata en veure els nostres fills, eren dues gotes d'aigua, els dos van obrir els ulls gairebé a l'uníson, les pupil·les els brillaven, amb la cara rodona i les cames i els braços prims i la pell tan fina i suau que semblava que es pogués espanyar només de tocar-la, com les nines de porcellana que tenia la mare a sobre de la taula del menjador. I quin goig que sentia al pensar que aquells dos nadons que xuclaven la llet que em sortia de les mamelles i que, de tant en quant, em mossegaven el mugró havien estat a dintre meu. Aviat els vaig distingir, en Simó, sovint tenia la mirada absent, es centrava amb una cosa concreta i l'ex-

plorava detingudament, en Gerard, en canvi, era molt rialler i es despistava voltant les pupil·les d'un costat a l'altre a la recerca de tots els objectes que es posaven per sobre els seus ulls. Quan els tenia entre els meus braços em sentia que sempre podria protegir-los de tots els perills, que havia de lluitar per ells, que ara m'observaven juganers i ara em feien una ganyota.

Les coses es van complicar. Tu sempre em deies que estaves ocupat o que necessitaves reposar. Dedicava tota l'estona a encarregar-me dels nens, els havia de rentar, de vestir, els canviava els bolquers, els donava de menjar i a les nits, quan ploraven, em desvetllava per donar-los el pit i els gronxava el bressol fins que els tornava a entrar el son. El teu desinterès em preocupava i em molestava, no entenia com un pare tenia coratge per estar tant de temps sense acaronar els seus fills.

Quan els nens van començar a caminar, van començar a fer-te nosa. No suportaves la seva presència. Al principi quan ells feien alguna malifeta, quan havien agafat el teu bolígraf o feien soroll al teu voltant, jo en pagava les conseqüències i tu em demanaves disculpes per haver-te excedit. T'irritaves de tal manera que els esbroncaves i els insultaves i quan jo ja no podia pus m'hi interposava, els agafava del braç i els tancava a la seva habitació, llavors ja sabia el que m'esperava. Em renyaves, em deies que els nostres fills eren uns mals criats com la seva mare, que havia d'estar més al damunt d'ells, que era una inútil i que si els permetia aquell comportament era perquè no t'estimava prou. Normalment sempre acabava rebent alguna que altra bufetada i tu plorant pel que m'havies fet. Al final, però, els nens ja sabien que si tenien algun problema amb tu havien d'ocultar-se en el nostre refugi secret, anaven fins al traster i es ficaven rera del matalàs que teníem mig tombat arran de paret. Et vas atrevir a dir-me que era una estúpida que sempre tenia el cap ple d'ocells i a amenaçar-me en que si no parava més atenció als nostres fills els acabaries colpejant a ells també. Jo esperava que em demanessis perdó però no em demostraves que estiguessis dolgut per la teva actitud.

M'encantava poder llegir-los contes cada vespre abans de jeure's, respondre les seves qüestions, compartir les seves inquietuds i deixar volar la seva imaginació. «Si et plau, mama, contens la història d'en Jaumet». «Això era i no era, en un lloc molt llunyà, un vailet anomenat Jaume. A

ca seva eren pobres, a dies no tenien res que emportar-se a la boca, fins que un dia el nostra protagonista va aconseguir les llavors d'unes mongetes màgiques. La mongetera va anar fent-se alta i alta. Alçant-se més enllà de les muntanyes i dels núvols va obrir el camí cap a un paisatge estibat d'ametllers florits, alfàbregues i flors de tots colors. Al fons hi havia un castell enorme. En Jaume era molt eixerit i tafaner i, amb un pis pas, aprofitant que era tan menut, va poder entrar per l'escletxa que s'obria davall de la porta i hi va trobar un gegant que estava roncant a sobre d'un turó d'or. Va endur-se'n tot l'or que va poder amagar dedins les seves butxaques i al sac que s'havia fet amb un pedaç que havia estripat dels mitjons de l'ogre i va tornar... En Jaume i la mare van viure feliços fins a l'infinit». Vam sembrar les llavors a l'ombra de les tres branques del taronger, amb l'esperança que ressuscités. El codonyer acaparava l'espai que faltava al taronger. Les esquerdes clavades feien sagnar les seves ferides. S'asfixiava entre les profundes i gruixudes arrels que encadenaven les seves.

Em sentia acorralada. La salivera que havia segregat el codony podrit s'havia fus amb el seu gust amarg i el cuc que es removia per dintre de la meva panxa m'anava devorant. Em sentia indefensa a la seva influència. L'ostatge que agraeix al segrestador que es compadeixi d'ell, que li permeti beure de l'aigua del riu, aclucar els ulls al vespre, tot i la inseguretats de saber si demà els podrà tornar obrir, i escarrassar-se per fer les coses millor amb la intenció d'obtenir el seu perdó. Reixes a una i altra banda del calabós, obstinada, vol sortir-se'n, perduda en el laberint de les idees, camina i camina, vol emprendre la fugida, el besllum que ens enlluerni la vista, un ble d'espelma per encendre, un fil que la dugui fins el cabdell, l'escapa. La resignació.

Ahir, mentre esperava que els nans sortissin de l'escola, vaig conèixer a un avi molt simpàtic que tenia els seus néts que anaven a la mateixa classe que els nostres i es va oferir per acompanyar-nos amb cotxe, ja que ell s'allotjava a cal gendre, a un pis dels que recentment han construït just al front de la nostra façana. No era tan mala idea, estava plovent i anava carregada amb el paraigües i uns vaixells de cartolina que els havien fet treballar a l'assignatura de plàstica, així que vaig acceptar la seva oferta. Normalment tu no solies arribar a casa fins ben entrat el capves-

pre, vaig avisar als nens de que no et diguessin res perquè sabia que t'enfadaries i ells m'ho van prometre.

L'esgarrifança que vaig sentir al trepitjar l'estora que tenim al pòrtic del davant presagiava alguna desgràcia. La pudor a desodorant barat amb el que t'esquitxes després de dutxar-te i el fum que s'havia estès arreu de l'estança per les cigarretes que vas fumar-te ens anunciaven que ja eres aquí. Havies guaitat per entre les persianes i ens havies vist. Intimidada per la violència que desprenia la teva mirada, se'm va encongir el cor, en veure que vas dirigir-te cap el Simó i li vas alçar la mà. Per sort el Gerard se'l va endur corrent fins a l'amagatall i ja no els vas poder atrapar. Em vas etzibar un cop de puny al cap, vas agafar-me pel mocador que em tapava el coll i em vas intentar escanyar. Em mancava l'oxigen, no tenia prou forces per cridar, amb els ulls entreoberts, sentia com les llàgrimes salades em regalimaven fins el coll i es mesclaven amb la sang... Vaig sentir el so feble d'algú que estava tocant el timbre insistentment. Em vaig desmaiar.

L'espill em mostrava un rostre molt desgastat, amb les marques que em vas deixar després de la baralla i d'altres que ja m'havies propiciat en altres ocasions en que també em vas apallissar. Tenia la pell tacada i berrugosa, amb nafres mal curades que començaven a tenir crosta, els ulls morats i esgarrapades amb la senyal de les teves ungles. Em vaig descorrar el nus del mocador, brut de suor i sang, amb el que quasi m'estrangules, per llançar-lo a les escombraries.

Coberta amb l'edredó, l'escalfor de les ales suaus que m'enlairaven fins el futur. L'aparició de dos espectres que s'han apropiat enmig de la penombra. Un marrec d'uns deu anys, pàl·lid, d'ulls clars i mirada penetrant amb un ganivet clavat que li traspassava el costat dret s'aguantava sobre les espatlles d'un altre, de versemblant al primer, que plorava trist amb el cap avall demanant auxili. Els gemecs i els xiscles m'ensorrien. Jo estava aterrida, volia salvar-los però n'era incapaç, es fonien amb el tic-tac del rellotge.

El malson s'ha dispersat amb el rebombori que s'ha armat. Els xiquets em sacsejaven i s'interrompien mútuament per dir-me alguna cosa però amb l'enrenou no hi havia qui entengués res. Se'ls veia feliços i entusiasmats. Endormiscada, m'han arrossegat fins el jardí, m'he quedat

aclaparada. Les mongeteres han arrelat, s'han fet grosses i s'han expandit, tal com ho havíem disposat, enrotllant el taronger. El taronger ha recobrat l'esperit, engalanat amb les fulles de vellut humides per la rosada i amb els primers fruits que maduraran i endolciran el gust amarg que havia deixat el codony al paladar, faran nets els budells i ofegaran el cuc. Asseguda a la cadira a la terrassa, observant com els nens feien surar els vaixells en el bidó omplert d'aigua de pluja sota el resguard del taronger, m'han vingut a la memòria les dues ànimes desvalgudes que m'havien atemorit i m'he sentit alliberada.

No puc deixar anar l'oportunitat que se'm brinda i renunciar al nostre benestar, sense gosar fer una passa avant coaccionada per les teves advertències, paralitzada pel temor, lamentant-me sense fer res per no empitjorar. És absurd fingir i negar-nos a la realitat. Nosaltres abandonem.

